

УДК 373.5.016:811.111

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-126-129

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна –

кандидат філологічних наук, доцент кафедри лінгводидактики та іноземних мов

Центральноукраїнського державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9999-9293>

e-mail: tkapitan@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Іноземна мова сьогодні є не просто частиною культури певної нації, але це і запорука успіху, майбутньої успішної кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою не можливе без фундаментальної мовної підготовки у вищій школі. У більшості закладів вищої освіти країни для студентів передбачено засвоєння принаймні двох, а то й трьох іноземних мов. Викладачеві важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи той метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Очевидно, що методи навчання не є простими, тому їх раціональне та вмотивоване впровадження в освітній процес з іноземної мови вимагає застосування викладачем креативного підходу, оскільки «педагогіка є наукою і мистецтвом водночас, тому й підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога» [3, с. 15–160].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблеми інноваційної спрямованості педагогічної діяльності займалися такі дослідники, як Н. П. Волкова, О. Я. Ярмоленко, В. С. Лагодзінська, С. Ю. Ніколаєва, В. П. Беспалько, І. М. Дичківська, С. О. Сисоєва. На їхню думку, комунікативну компетентність не можна сформувати без тісного зв'язку з іншими науками, оскільки мова є універсальним явищем, яке охоплює усі галузі життя людини.

Метою статті є вивчення специфіки використання інноваційних технологій для посилення навчальної мотивації до вивчення англійської мови й удосконалення знань учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах реформування вищої школи передбачено важливі зміни освітніх технологій викладання іноземних мов. Сучасну мовну освіту теж поступово модернізують, упроваджуючи модульно-рейтингову систему навчання іноземних мов. Міждисциплінарна інтеграція, демократизація

та економізація освіти зумовлюють вияв до життя інноваційних складників у викладанні іноземних мов. Усе це вимагає формулювання нових вимог до викладання та викладача іноземної мови у ЗВО.

На сучасному етапі розвитку суспільства метою навчання іноземної мови в закладах вищої освіти є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дозволять реалізувати їхні знання, вміння й навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова є безпосереднім засобом комунікації з представниками інших націй, тому в освіті надалі продовжують розвивати культурологічний або інтеркультурний підхід у межах концепції «діалогу культур» для формування полімовної грамотності студентів.

На нашу думку, з освітнього процесу сучасних ЗВО слід вилучати процеси зазубрювання, бездумне завчання текстів іноземною мовою, що не мають практичної цінності для майбутньої життєдіяльності студентів. На основі якісного сучасного аутентичного навчального матеріалу студентів важливо підготувати до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та роботі, оскільки ґрунтовне знання іноземних мов є на сьогодні однією з основних вимог роботодавців.

Упровадження нових ефективних методів навчання іноземної мови в процес підготовки студентів гуманітарних і технічних спеціальностей стало не лише бажаним, а й потрібним. Інноваційна спрямованість вимагає від учителів освоєння та застосування педагогічних новинок, а також стимулює пошук нових форм та методів організації освітнього процесу [1, с. 459].

Методика викладання англійської мови – це наука, яка постійно перебуває в пошуку найбільш ефективного способу навчання мови. У сучасному світі англійська мова є мовою міжнародного спілкування, а наявний попит на якісні послуги з навчання цієї мови вимагає стрімкого розвитку методики викладання англійської мови. Кожного року різні автори створюють нові підручники,

розробляють нові методики викладання, проводять досить багато досліджень для винайдення найкращого способу навчання мови.

За сучасними науковими підходами, інноваційними методами навчання є методи, які передбачають нові засоби взаємодії «викладач – студент», нововведення в практичну освітню діяльність під час засвоєння навчального матеріалу. Розмежовують два типи «нового»: «суто нове» – уперше створене, що перебуває на рівні адекватного відкриття, установлення нової істини; «нове», що поєднується із старим, тобто в складі нового обов'язково виявляються елементи старого.

Зарубіжні науковці пропонують розглядати ще одну типологію інновацій в організації навчання (технології, методи й методики): абсолютна інновація (нова технологія); модернізована інновація (значно поліпшена технологія); модифікована інновація (частково поліпшена технологія); інновації, технології, спроектовані на нову галузь (наприклад, тренінги, кредитні технології навчання); інноваційна технологія нового застосування. Специфічними ознаками інноваційного навчання є робота з очікування й розвитку; відкритість до майбутнього; постійна невідповідність, тобто нерівновага системи, зокрема самої людини; зосередження на особистості, її розвитку; обов'язкова наявність елементів творчості; партнерські відносини (співпраця, спільна творчість, взаємодопомога тощо).

На думку І. Деріжана, всі нововведення в педагогіці об'єднують за такими показниками: віра в те, що людський потенціал не обмежений; педагогічний підхід спрямовано на оволодіння реальністю в системі; стимулювання нелінійного мислення; підґрунтям є гедоністичний принцип, який передбачає задоволення від навчання, радість від досягнень, педагогіку успіху; мобільна рольова гра педагог – студент забезпечує викладання й навчання в учня [2].

Сама методологія інноваційного навчання ґрунтується на особистісно зорієнтованому підході. У сучасній науці це називають навчанням, зорієнтованим на студентів. Цей підхід синтезує синергетичний, системний, компетентнісний, діалогічний і діяльнісний, культурологічний, інформаційно-технологічний, екологічний та інші підходи. Сучасні методи навчання дають змогу ефективно розвивати дидактичну систему; оскільки засвоєння знань відбувається досить стрімко з огляду на доречно обрані для цього методи. В організації освітнього процесу спостерігається перехід від репродуктивних методів навчання до інноваційних.

Упровадження новітніх інноваційних технологій допомагає розв'язувати педагогічні й методологічні проблеми, які складно або навіть неможливо реалізувати традиційними методами. Водночас у методиці викладання дисциплін важливо не допускати руйнування й втрати позитивних результатів традиційної системи освіти. Інноваційні та традиційні методи навчання потрібно гармонійно взаємодоповнювати, оскільки вони є складниками єдиного освітнього середовища учня.

Зазначимо, що поєднання в навчанні іноземної мови традиційних та інноваційних методів дозволяє підвищити якість навчання, забезпечує психолого-емоційну комфортність, розширює можливості у формуванні комунікативної компетентності, самоосвіти й самореалізації кожного учня. Такий підхід до викладання сприяє якісному засвоєнню учнями всіх видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письма, аудіювання) та виробляє навички самостійної роботи в межах освітнього процесу.

У педагогічній інтерпретації інновація означає, як зауважує Н. Волкова, «нововведення, новина, тобто нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери. Вони є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти загалом, реалізації конкретних завдань в освітньому процесі» [1, с. 458].

Нині нововведення (інновації) не можуть виникати спонтанно, оскільки вони є результатом багатьох системних наукових пошуків, аналізу й узагальнення педагогічного досвіду. Основою інноваційних процесів в освіті є упровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, а також вивчення, узагальнення й поширення передового вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду.

На думку Н. Волкової, визначальною рушійною силою інноваційної діяльності є безсумнівно вчитель, оскільки саме суб'єктивний чинник є вирішальним під час упровадження й поширення нововведень [1, с. 459].

З огляду на те, що суб'єктивний чинник є визначальним під час пошуку, розроблення, упровадження й поширення нових ідей, основою інноваційної діяльності є поза сумнівом творчий вчитель. Творча особистість викладача, вчителя, вихователя дозволяє забезпечити для організації інноваційної діяльності, оскільки може експериментувати в освітньому процесі й оцінювати ефективність методик навчання, коригувати їх, здійснювати ґрунтовну структурування

досліджень освітнього процесу, пропонувати нові технології та методи навчання. Саме інноваційний потенціал педагога є першорядною умовою такої діяльності.

За твердженням О. Ярмоленко, одним з найважливіших факторів розвитку освіти є впровадження сучасних технологій в процес викладання іноземної мови. Застосування в освітньому процесі сучасних технологій забезпечується такими аспектами: технологізація всіх видів навчання; залучення сучасних комп'ютерних і мереживних технологій; зростання та широке використання нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Однією з важливих умов використання інформаційних технологій є реформування системи освіти, яке передбачає організацію діяльності за такими напрямками:

1) створення предметно зорієнтованих освітньо-інформаційних середовищ, які дозволяють використовувати мультимедіа, електронні підручники тощо;

2) освоєння засобів масової комунікації (комп'ютерних мереж, телефонного, телевізійного, супутникового зв'язку) для обміну інформацією;

3) ознайомлення з правилами «навігації» в інформаційному просторі;

4) розвиток дистанційної освіти.

Організація навчання з використанням сучасних інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту, інтегруючи процеси, які не можна об'єднати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервна освіта [6; 7].

З огляду на викладене важливо розглянути основні групи інноваційних педагогічних технологій. Традиційні педагогічні технології представляють пояснювально-ілюстративне навчання, в основі якого покладено дидактичні принципи Я. Коменського; педагогічні технології на основі особистісно-педагогічного процесу; технологія формування творчої особистості; технологія колективного творчого виховання; створення ситуації успіху (педагоги-новатори М. Монтессорі, Й. Песталоцці, Дж. Дьюї, Л. Виготський та ін.); ігрові технології; технологія комунікативного навчання іноземної культури; технологія індивідуального навчання; реалізація теорії поетапного формування розумових здібностей (Л. Тарасов, С. Курганов, П. Єрдієв та ін.); технологія вільної праці (С. Френч); технологія саморозвивального навчання (Д. Ельконін, В. Давидов) [6; 8].

На думку С. Сисоевої, використання інноваційних педагогічних технологій в освіті

є досить важливим, оскільки це може «забезпечувати особистісний і професійний розвиток особистості, її професійну та соціальну мобільність, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптаційну гнучкість» [5, с. 49].

Уважаємо, що якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. Найбільш ефективними є професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, проєктна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), дистанційні технології в навчанні іноземних мов, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта та ін.).

Як зауважує О. Петрашук, на сьогодні досить активно розробляють методiku використання комп'ютерних програм, які набувають усе більшого застосування. Комп'ютерні програми відкривають широкі можливості для вдосконалення процесу навчання іноземної мови, підвищення його ефективності. Комп'ютерна програма забезпечує сприймання інформації через слуховий та зоровий канали, тому вона дозволяє також організувати навчання й контроль засвоєння іноземної мови в різних режимах самостійного пошуку та на різних рівнях складності.

Отже, засоби навчання іноземної мови мають важливе значення для забезпечення повноцінної й ефективної організації навчальної роботи учнів на уроці для оволодіння іноземною діяльністю [4, с. 58].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес з англійської мови значно посилює та допомагає створювати іноземне середовище на уроці, залучати пасивних слухачів до активної діяльності, робити заняття більш наочними та інтенсивними, створювати позитивну атмосферу на уроці, покращувати взаємини «учень-учитель». Інноваційні методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на творчому підході, сприяють повному розкриттю потенціалу студентів і розвивають та вдосконалюють навчально-комунікативний процес.

Новизна педагогічного досвіду полягає в тому, що інноваційні технології сприяють посиленню навчальної мотивації вивчення англійської мови й удосконаленню знань учнів, оскільки основою інноваційних процесів в освіті залишається впровадження

досягнень психолого-педагогічної науки в практику, а також вивчення, узагальнення й поширення передового педагогічного досвіду.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. К. : Академвидав, 2009. 616 с.
2. Дерижан И., Вальчев Г. Особенности методики обучения современной студенческой аудитории / И. Дерижан, Г. Вальчев. Бургас: БРУ, 2015. 165 с.
3. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2008. 447 с.
4. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Кол. автор. під кер. С. Ю. Ніколаєвої К. : Ленвіт, 1999. 320 с.
5. Сисоева С. О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти / С. О. Сисоева // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Зб. наук. пр. / За ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Нічкало, у 2 ч. Ч.1. К., 2001. С.45–53.
6. Ярмоленко О. Я. Сучасні технології у вивченні іноземної мови. Електр. наук. вид-ня матеріалів конф. «Гуманізм та освіта» – 2008. ВНТУ, Вінниця. [Електронний ресурс]. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Yarmolenko.php>

REFERENCES

1. Volkova, N. P. (2009). *Pedagogika*. [Pedagogy]. Kyiv.
2. Derizhan, I., Valchev, G. (2015). *Osobennosti metodiki obucheniya sovremennoj studencheskoj*

auditorii. [Features of teaching methods for modern student audience]. Burgas.

3. Kuzminskij, A. I., Omelyanenko, V. L. (2008). *Pedagogika*. [Pedagogy]. Kyiv.
4. Nikolajeva, S. Yu. (1999). *Metodyka navchannya inozemnyh mov u serednih navchalnyh zakladah*. [Methods of teaching foreign languages in secondary schools]. Kyiv.
5. Sysojeva, S. O. (2001). *Tvorchyy rozvytok osobystosti v procesi nepererвної profesijnoyi osvity*. [Creative development of personality in the process of continuing professional education]. Kyiv.
6. Yarmolenko, O. Ya. (2008). *Suchasni tehnologiyi u vyvchenni inozemnoyi movy*. [Modern technologies in foreign language learning]. Vinnitsa.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов у школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KAPITAN Tetiana Anatoliivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Linguodidactics and Foreign Languages, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: methodology of foreign language teaching in school.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2021 р.

УДК 004.372.851:378

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-129-134

КІЯНОВСЬКА Наталія Михайлівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вищої математики Криворізького національного університету
 ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-0108-5793>
 e-mail: kiyanovskaya.n.m@knu.edu.ua

РАШЕВСЬКА Наталя Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вищої математики Криворізького національного університету
 ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-6431-2503>
 e-mail: nvr1701@knu.edu.ua

ХАРДЖЯН Наталя Анатоліївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики та методики її навчання Криворізького державного педагогічного університету
 ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-9193-755x>
 e-mail: n.a.kharadzjan@gmail.com

АНАЛІЗ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ ЗАВКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Підготовка фахівця інженера є складний та багатогранний процес, адже роботодавці ставлять серйозні вимоги до

спеціалістів, що передбачають співпрацю з творчою особистістю, здатною легко пристосовуватися та добре орієнтуватися в сучасних ринкових умовах. У зв'язку з цим